

GENTSE HELDEN

Of de verkeerde geschiedenis van de geteisterde straten waar grote en kleine Gentse heldenverhalen hun plaats heroveren

Het Gentse Heldenteam

*'Het is een dappere vlo die zijn ontbijt
durft te eten op de lip van een leeuw.'*

(William Shakespeare)

Heeft jouw kanarie de postbode gered van de kwaadaardige hond van de burens? Is je moeder stiekem balletdanseres? Woont de broer van Rambo bij jou in de straat? Met deze oproep in buurtkrantjes, op radio en televisie begon in februari 2001 de zoektocht naar ongekende Gentse heldenverhalen. Een Gentse Helden-babbelbox reisde de verschillende Gentse wijken af. Meer dan 200 Gentse heldenverhalen werden in de loop van een jaar verzameld; verhalen van verschillende pluimage. Ontroerend, groots, berucht, twijfelachtig, of misschien volslagen verzonnen. Daarnaast werd eveneens een oproep verspreid voor deelname aan de Gentse heldenproductie. Een groot aantal inschrijvingen kwamen van bewoners van de negentiende-eeuwse gordel. Negen atelierwerkingen met kunstenaars en sociale begeleiders bogen zich gedurende maanden over deze inspirerende anekdotes. In november 2001 werd een scenario uitgewerkt op basis van de heldenverhalen en de heldenideeën. Het resultaat ... een wervelend spektakel. Dansers, zangers, drummers, circusartiesten, videomakers, acteurs, tekstschrijvers, schilders en kostuumontwerpers geven vorm aan Liza De Muile, Theofiel de Neuze en Dina. Ze ontmoeten een aantal helden uit het volk en worden geconfronteerd met een rare geschiedenis van Gent. In hun eenzaamheid en hun van nergens zijn, wordt Gent terug opgericht met een hele resem gangmakers. Dit alles wordt pittig gekruid met soepblokjes, beren en La Rossa, het slecht vel. In december 2001 werd ook de website gelanceerd waarop de verhalen verzameld werden. Het doel was tweërlei: verzamelen van nieuwe heldenverhalen en stimuleren van reacties op bestaande

verhalen. Bepaalde heldenverhalen worden immers opgeëist door verschillende helden! Er werd ook een heldenwandeling georganiseerd en een tentoonstelling 'Gentse helden en de architectuur van het verlangen' in de voormalig sites van Arbed. In juni 2002 vonden de voorstellingen 'Gentse helden' plaats. Het werd een boeiende ervaring voor 130 deelnemers, 17 kunstenaars, 4 begeleiders van de vzw Kunst in de Stad, 1200 toeschouwers en vele anderen. In oktober 2002 werd het Heldenboek officieel voorgesteld en werd er tevens een multimedia tentoonstelling over dit project georganiseerd in het Caemersklooster. Centraal staan de verzamelde verhalen en videofragmenten uit het spektakel. Een ideaal moment waarbij de deelnemers elkaar terug zien en herinneringen ophalen. Uit alle contacten met deelnemers blijkt dat Gentse helden een hoogtepunt in 2002 was. Voor iedereen was het project Gentse helden creatief en sociaal verrijkend, voor velen een aanzet om verder creatief te experimenteren en nieuwe uitdagingen aan te gaan. Het verhaal van de Gentse helden inspireerde ons team om opnieuw van start te gaan met het project 'de kleine golf' waarover u meer leest in het volgende nummer van 'Mensen en Dingen'.

De verhalen

'Het geloof in het idool vult een leegte in ons bestaan.
Het verrijkt ons, opent onze ogen en oren.'

Het materiaal dat gaandeweg binnenkwam bleek vrij omvangrijk en zeer verscheiden te zijn; verrassend veel mensen kwamen met 'iets' voor de dag. Dat 'iets' was zeer uiteenlopend, en ging van historische documenten en volledig uitgewerkte dossiers en familiechronieken, tot losse fragmenten en opmerkingen. Hoe divers het verzamelde materiaal ook mocht zijn, toch was er ook een duidelijke rode draad. De verhalen spelen zich voor een overgroot deel af in de onmiddellijke omgeving van de verteller of de persoon in kwestie treedt zelf als held op! De helden en iconen van de tijd waarin we leven, de grote voorbeelden kwamen tot onze verwondering slechts schaars en eerder onrechtstreeks aan bod. De heldenrol wordt eerder toegekend aan mensen uit de eigen omgeving, dan

aan mediabekende figuren. De grote thema's die onze tijd kleuren en bepalen; het multiculturele, de genotszucht, de lichaamscultuur, de ecologie etc, vinden we in beperkte mate terug in de verhalen over lokale figuren en organisaties. Zo krijgt een plaatselijke milieuorganisatie de heldenrol, lokale figuren worden geroemd om hun inzet voor een multiculturele samenleving.

De Gentse Helden catalogoog bundelt 200 heldenverhalen. Allemaal getuigen ze van de wijze waarop mensen een ideaalbeeld van de held invullen: volks, met veel glamour of ingetogenheid, als een idool of anoniem.

EEN NOG NIET GEPUBLICEERD VERHAAL

Een Links en rechts waarachtig interview met Maurice Beke
door: Armando Dios

Weinigen die er nog weet van hebben, maar in 1936 zond Gent één van haar zonen uit naar de Olympische Spelen die toen plaats vonden in het Duitse Berlijn. Het was de tijd dat ene Adolf Hitler en zijn aanhang furore maakte met een gedachtegoed dat bijna gans Europa voor jaren in zijn greep zou houden. Ofschoon wij ons aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog bevonden gingen de Spelen 'gewoon' door en namen er maar liefst 49 landen aan deel. De Verenigde Staten overwogen in eerste instantie nog wel de Spelen te boycotten maar lieten die gedachte snel varen. Ons land dacht nog niet aan het woord boycotten, wellicht omdat het maar wát blij was dat het kon uitpakken met een heuse, én vermaarde worstelaar : Maurice Beke.

Deze Gentse jongeman had in zijn stad en uren daarvan in de omtrek al een aardige reputatie opgebouwd als sympathieke vechtersbaas die zelfs, volgens de vele verhalen die over hem de ronde deden, ooit eens een beer zou hebben gevloerd.

Maurice is ondertussen ruim de tachtig voorbij en woont in een bejaardentehuis, net buiten zijn geliefde stad. Wij zochten hem op, gefascineerd als we waren door deze eigenzinnige krachtpatser... Een fascinatie die was begonnen toen we een foto van Beke in onze archieven hadden gevonden.

Precies dezelfde foto, maar dan uitvergroot, verwelkomde ons toen we zijn kamertje in het huis betraden. We troffen onze vergeten held aan, niet meer kaarsrecht maar toch trots rechtop, met een kleurrijk hemd met korte mouwen en een donkergrijze pantalon die hij speciaal voor deze gelegenheid had aangetrokken. Aan zijn knokige en onrustige handen zaten enkele ringen, waaronder een trouwring, en onder de tafel raakten zijn wollen pantoffels een fraai gekleurd vloerkleed. Maurice zat, zoals meestal in de vroege namiddag, aan een tafeltje bij het raam en nodigde ons vriendelijk uit te gaan zitten en samen met hem koffie te drinken. In het midden van de tafel viel ons, naast een fraaie blikken doos met koekjes, ook nog een sigarenkistje op. Daarin, op een knalrood fluweelachtig doekje gebed : zijn met trots behaalde en enige bronzen medaille.

“Gene krot, hé”, zei Maurice. “Nooit gepeinst dat ik met mijn vechten nog een medaille zou behalen. En zie ze daar nu eens liggen. Gewonnen tijden de Olympische Spelen. Maar geen kat die zich dat nog rappelleert. Allez, zuust gulder nog.”

Maurice is duidelijk nog vlot ter taal, de tijd heeft nauwelijks vat gehad op zijn welsprekendheid. Fysiek is hij echter niet meer de gespierde knaap van weleer.

“Past op, hé”, zei Maurice : “Als ’t moet hef ik u nog gemakkelijk van de grond... Tja, ne mens wordt ouder hé, ge komt daar zelf ook nog wel eens achter...” Zijn glimlach breed, het spiksplinternieuwe gebit ons haast verblindend.

We schenken onszelf, én Maurice natuurlijk, wat koffie in en vragen hem eens goed naar zijn medaille te mogen kijken. “’t Zal wel zijn da”, en ondertussen rolt hij zich onhandig een sigaretje. “Maar er voorzichtig mee zijn, hé, ik heb er zo maar één! En ik heb ze dan nog gekregen van Hitler ook... In ’36 kwam diene kadee zuust an de macht. Hij liet zelfs speciaal voor de Spelen een stadion bouwen. Hij moest en hij zou het grootste en het schoonste hebben wat er in dienen tijd te vinden was. Als da gene dikkenek was...” Hij lachte om zijn eigen opmerking, tikte met zijn sigaretje op tafel en zei voor hij er de vlam in stak: “Pas op, mij gaat ge hier niet horen klagen, maar ik peins dat ge als zwarte atleet weinig goesting had om feest te vieren. Al hadt ge goede prestaties neergezet. Ge moet weten dat ge als zwarte natuurlijk wel je medaille kreeg, ’t zoe er da nog aan

mankeren zeg, maar nooit uit d'handen van dienen Hitler zelf. Die vond die gasten te min om nog maar een hand te geven en proficiat te wensen. Ge zaagt dat ook schoon tijdens de uitreiking van de medaillies. Diegene die zilver gewonnen had, da was ook een zwarte, en hij kreeg zijn medaille in een dooske, zonder handdruk. Nietepiete! Dat moet wreed geweest zijn voor die mensen. Maar gelijk ik al zei, bij mij was dat dus niet zo."

"Daar waren pertans nogal goeie sporters bij die mannen. Echte kraks. Lopers vooral. Gelijk diene Jesse Owens. Kende dienen nog? Die heeft, peins ik, niet alleen de honderd en de tweehonderd meter gewonnen, maar ook het verspringen. Diene ging nogal ne gank." Terwijl Maurice verder vertelde keken wij geboeid de kamer rond. Het stond er vol kasten, allemaal volgestouwd met foto's van familie en vrienden. Ons viel het op dat er, behalve dan die medaille en die ene foto aan de muur, maar weinig zichtbare bewijzen waren van Maurice zijn Olympische prestaties.

"Wilde gij ne keer wat foto's van de Spelen zien misschienst", vroeg onze praatgrage gastheer. Eindelijk. Hij liep fier rechtop, maar traag, en met de nodige geluiden die daar op zijn leeftijd nu eenmaal mee gepaard gaan. "Dan ga'k ons daar nog een dreupelke bij pakken ook, dat spoelt de kele", en hij kwam terug met een oude schoendoos en een fles jonge jenever.

"Kijk, dat zijn hier de foto's van de opening. Gelijk ge ziet vlogen er ik weet niet hoeveel duiven boven onze kop. Ik weet nog dat ik schrik had dat er één van die beesten op mijne kop zoe schijten. En dat hier is de Zeppelin. 't Was goed were, augustus, en uit de luidsprekers kwam er van diene bombastische muziek. Elk land zond zijn atleten het stadion in met voor elke groep een grote vlag van hun land. Het was wel een beetje militaristisch want iedereen moest terzelfdertijd met zijn hoofd in de richting van de tribune draaien, waar ook Hitler zat, en die we moesten groeten. Je weet wel hé, met die fameuze rechterarm. Sommige landen, ik geloof dat Amerika daar ook bij was, hadden afgesproken diene groet niet te brengen. Enkel ulder huuft draaiden ze in zijn richting. Ik weet niet wat er zou gebeurd zijn als d'r ene van ons dat niet had gedaan. 'k Zoe hier neu nie gezeten hein, peins ik."

Binnen enkele tellen lag het tafelblad bezaaid met tientallen zwart-wit foto's uit de glorie dagen van Maurice. De inhoud van de jeneverfles slonk zienderogen, en de loslippigheid van Maurice was niet meer te stuiten.

“Hier, herkende gij den dienen? Da benne kik. Ja, dan was ik nog veel jonger hé, en gespierder. In dien tijd was ik al ne wrede gast. Zu iene mee een grute muile maar een klein hertje. Ge weet toch dat ik nog met een beer heb gevochten, én gewonnen. Haha, ge moet gij nie al geloven wat ze vertellen.” Die tersluikse knipoog!

“Ge zegt dat ge iets doet rond Gentse helden? Awel, ik ga ulder ne keer ne foto tonen van een echte held. Hij komt wel nie uit Gent maar een held is hij zeker wel.”

Even later zagen we een foto van twee jongemannen : Maurice met zijn arm rond een andere jonge kerel. Alle twee houden fier hun glimlach in het vizier van de camera. “Dat is pas een held”, zegt Maurice ineens, overtuigend naar de foto wijzend. “Diene kadee verloor misschien wel zijne wedstrijd tegen mij, maar zeker niet zijn eer. Want ge moet weten dat hij eigenlijk een jood is. Allez, jood was, want hij is één van die zovelen die de concentratiekampen niet overleefd heeft.”

Er viel een stilte in de kamer. Maurice kreeg het zichtbaar moeilijk en sloeg een zoveelste keer een glaasje jenever achterover. “Ze hebben hem, samen met nog een hoop anderen, neergeschoten en in zo'n massagraf gesmeten. Pas als den oorlog gedaan was hebben ze hem en zijn medaillie teruggevonden. Hij had ze nog in zijn hand geklemd. Ik heb misschien tegen nen beer gevochten, maar hij moest het opnemen tegen de Führer. Dát is pas nen held. Allez, voor mij toch, in ieder geval. Nog een dreupelke?”

WEDSTRIJD: DOE MEE EN WIN HET GENTSE HELDEN-BOEK!!!

Lees bovenstaande tekst en geef het antwoord op volgende vraag:
In welke discipline deed Maurice Beke mee aan de Olympische Spelen in 1936?

Stuur het juiste antwoord (op een briefkaart) naar vzw Kunst in de Stad, Veldstraat 82, 9000 Gent

of zend een mailtje naar held@gent.be

De eerste vijf juiste inzendingen winnen een Gents Heldenboek. Alle andere deelnemers krijgen een Gentse heldenkrant, een niet te missen collectors-item dat in beperkte oplage werd gepubliceerd naar aanleiding van het heldenspektakel.

HET HELDENBOEK

Praktische informatie

Verkoopprijs: 12 euro

Verkooppunten:

- * Stadswinkel, Administratief Centrum, W Wilsonplein, 9000 Gent
Openingsuren: maandag tot vrijdag van 09.00u tot 17.00u/
woensdag tot 18.30u/ zaterdag van 09.00u tot 11.00u
- * Vzw Kunst in de Stad, Veldstraat 82, 9000 Gent, 09/269 84 85 -
09/269 84 87
Openingsuren: elke werkdag van 09.00u tot 12.00u en van 14.00u
tot 17.00u
- * Huis van Alijn, Kraanlei 65, 9000 Gent
Openingsuren: elke dag van 11.00u tot 17.00u, behalve op maan-
dag